

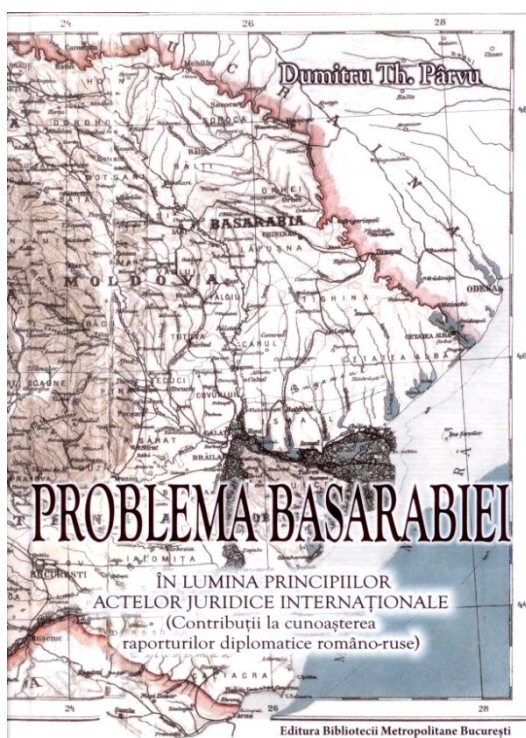
NOTĂ DE LECTOR

DUMITRU TH. PÂRVU: *Problema Basarabiei în lumina principiilor actelor juridice internaționale (Contribuții la cunoașterea raporturilor diplomatice româno-ruse)*, ediția II, Editura Bibliotecii Metropolitane București, București, 2013, 431 p., Studiu introductiv, indice și note de Ion Constantin.

Lucrarea de față este o teză de doctorat în drept internațional public, susținută la data de 24 februarie 1944, la Universitatea Ferdinand I din Cluj (care, în acel moment, funcționa la Sibiu). Din comisia de acordare a titlului făceau parte prof. Gh. Sofronie, conducător științific și următorii membri: prof. Aurelian Ionașcu, prof. Tiberiu Moșoiu, prof. Cristofor Coroamă, prof. Erast Tarangul. Susținerea tezei în acea zi a fost un act de curaj, atât pentru doctorand, cât și pentru comisie. Atunci soarta Basarabiei și a celui de al doilea război mondial erau pecetluite. În acele condiții, se știa clar că I. V. Stalin și oamenii lui erau neiertători pentru cea mai mică abatere de la linia impusă de Kremlin.

Desigur că prin prisma acestei situații, republicarea tezei de doctorat de către vrednicul cercetător Ion Constantin, dedicat problemei Basarabiei, constituie un act de devoțiune științifică față de cauza României Mari.

Lucrarea lui Dumitru Th. Pârvu, maior în armata regală a României când a susținut teza, a văzut lumina tiparului pentru întâia dată în anul 1943. Apoi, datorită cererii publicului, a fost obligat să ofere o prelungire de tiraj în 1944, la aceeași editură, Tipografia Școalei de Război.

Cu toate că membrii comisiei de doctorat erau distinși profesori de drept internațional, teza de doctorat are un pronunțat caracter interdisciplinar, fiind în egală măsură o lucrare de istorie.

Bibliografia folosită este organizată după criteriile academice. Ea cuprindea lucrările cele mai noi, accesibile în acel moment pentru doctorand.

Desigur, denumirea de Basarabia nu poate fi pusă în legătură cu acel „Basaran-bam”, întâlnit în opera cronicarului persan Reshid-od Din. Orientalistul Aurel Decei a demonstrat la 30 de ani mai târziu, în 1973, că acel nume, înscris în opera persanului, se referea la un alt personaj de pe teritoriul Poloniei. Deci numele de Basarabia trebuie legat de domnul român Basarab I Întemeietorul.

În rest, în general, textul este corect informat. Am folosit expresia în general, deoarece sunt unele mici corecturi care se pot efectua prin prisma rezultatelor cercetărilor istoricilor după anul 1944. Astfel, Dumitru Th. Pârvu dedică mai multe pagini așa-numitului testament al lui Petru cel Mare, pe care, justificat, îl consideră apocrif. Or, în ultimii ani, s-a demonstrat că țarul Petru cel Mare nu a lăsat niciun testament. În realitate, actul numit astfel este datorat unui polonez, Michail Sokolnicki, care l-a creat în anul 1797. Dar chiar dacă nu a existat acel act, în mod incontestabil nu poate fi nelegată dorința Moscovei de a ajunge la Bosfor și de a cuceri a doua Romă, Constantinopolul, așa cum arată și D. Th. Pârvu. Un important pas în această direcție a fost făcut în anul 1812 prin anexarea Basarabiei. A fost un act, după cum a relevat Dumitru Th. Pârvu, care a încălcat principiile dreptului internațional stabilite de cardinalul Richelieu prin doctrina „raison d'état”. Atunci el a cerut și a impus ca acțiunile „Faustrecht”, folosite de marile imperii, să fie înlocuite de dreptul popoarelor. Prin pacea de la București, semnată la 16/26 mai 1812, în salonul palatului omului politic balcanic Manuc bei, Sublima Poartă a dat Imperiului Țarist ceea ce nu poseda de drept: Moldova dintre Prut și Nistru. Românii care locuiau acolo și cei din Principatele Dunărene, apoi din România, nu și-au uitat niciodată originea etnică, apartenența la același popor. Până la primul război mondial a fost o permanentă pendulare a stăpânirii politice asupra Basarabiei, însoțită de o neconținută acțiune de rusificare.

Anul 1918, când s-a înfăptuit reunirea Basarabiei cu România, este prezentat cu multă căldură de Dumitru Th. Pârvu. Dar din nou a început lupta pentru recucerirea Basarabiei de către Rusia sovietică. Cercetările mai noi, ale americanului Bruce A. Elleman, în arhivele japoneze au luminat modul de acțiune al sovieticilor. În anul 1925 s-a încheiat un acord secret între Tokio și Moscova. Prin el a fost cumpărat Imperiul Nipon. Tratatul de pace de la Paris (1920) nu a fost ratificat de mikado-ul japonez Taisho, deci granița formată de Nistru nu a fost recunoscută.

Dumitru Th. Pârvu nu a putut să se refere la acest act, necunoscut înainte de 1965. El a putut prezenta numai faptele din perioada interbelică, până la ultima anexiune a Basarabiei și Bucovinei de nord (28 iunie 1940). Cu toate acestea, a demontat din punct de vedere juridic toate argumentele sovieticilor pentru revenirea la granița pe Prut.

Paginile scrise de Dumitru Th. Pârvu, care a îmbinat istoria cu noțiuni de drept internațional public, aduc la lumină o carte deosebită, plină de sentimente românești, dar nu antirusești, ci antiimperiale, pledând pentru o politică de egalitate a tuturor popoarelor prin prisma celor scrise de cardinalul Richelieu și, mai ales, de Hugo Grotius în *Despre dreptul războiului și al păcii (De jure belli ac pacis)*.

Personal, odată în plus, îl felicit pe vrednicul cercetător Ion Constantin pentru republicarea și răspândirea valoroasei cărți scrisă de Dumitru Th. Pârvu, un apărător optimist al drepturilor de afirmare și existență a poporului român.

Nu pot încheia fără a arăta că lucrarea lui Dumitru Th. Pârvu are o anexă sugestivă prin imagini: sunt reproduse pagina de gardă a tezei de doctorat, publicată în anul 1943, tot pagina de gardă a tezei de doctorat publicată în 1944 cu dedicația către Onisifor Ghibu, extrasul de naștere al lui Dumitru Th. Pârvu, un certificat de atestare a calității de învățător, foaie calificativă din armată, foaie de apreciere pentru reușita avansării la gradul de maior, certificatul de obținere a licenței în drept la Universitatea Regele Ferdinand I – Cluj (21 iunie 1940), diploma de Doctor în Drept.

Am ținut să amintesc aceste anexe deoarece ele întregesc cuvântul scris.

Radu Ștefan Vergatti